

Asia: VN/16835/2024

Lausuntopyyntö etukäteismaksusta tuomioistuimissa

Lausunnonantajan lausunto

Miten katsotte etukäteismaksun vaikuttavan asianosaisen harkintaan asiansa saattamisesta tuomioistuimen ratkaistavaksi?

Etukäteismaksulla on selvä vaikutus asianosaisen harkintaan. Tästä on hyvänä käytännön esimerkkinä yleisten tuomioistuinten osalta maa oikeusasiasta perittävän oikeudenkäyntimaksun korottaminen, minkä on arvioitu omalta osaltaan vaikuttaneen siihen, että maa oikeuksina toimivien käräjäoikeuksien maa oikeusasioiden määrä on vähentynyt huomattavasti. Toisena esimerkkinä voidaan mainita lähestymiskieltoasioiden oikeudenkäyntimaksun poistaminen, minkä on arvioitu paikallistasolla vaikuttaneen huomattavasti Keski-Suomen käräjäoikeuden käsittelemien lähestymiskieltoasioiden määrään.

Onko teillä muuta lausuttavaa?

Oikeudenkäynti- ym. maksujen perintään yhteistyössä Palkeiden kanssa sitoutuu esiselvityksessä todetuin tavoin käräjäoikeudessa huomattava määrä talous- ja henkilöstösihteerien työpanosta, minkä voidaan arvioida olevan henkilötyövuositasolla Keski-Suomen käräjäoikeudessa lähellä Tuomioistuinviraston arvioimaa yhtä henkilötyövuotta. Tähän on vaikuttanut erityisesti perintätoimistojen huomattavasti lisääntyneet yksipuolisten tuomioiden tiedoksiantoa koskevat pyynnöt.

Selvityksessä todetuin tavoin myös tietopyynnöt työllistävät huomattavasti käräjäoikeutta. Kokonaisuudistuksessa tulisi kiinnittää huomiota myös julkisuusperiaatteen suhteeseen tiedoksiantopyynnöistä aiheutuvaan työmäärään. Käräjäoikeuksiin on tullut tietopyyntöjä, joiden toteuttaminen saattaa sitoa käräjäoikeuden arkistonhoitajan tai muun vastaavan yksittäisen virkamiehen työpanoksen huomattavan pitkäksi aikaa siten, että muiden vastaavien pyyntöjen toteuttamiseen samanaikaisesti ei ole rajallisten henkilöstöressurssien vuoksi mahdollisuutta.

Etukäteismaksun voidaan myös ajatella edustavan nykyaikaista ajattelua asioiden hoitamisesta itse verkossa ja se olisi toteutettavissa esimerkiksi Oma tuomioistuin-asiointiportaalin yhteyteen.

Jatkovalmistelussa tulee kiinnittää huolellista huomiota siihen, ettei etukäteismaksusta tosiasiaassa muodostu oikeuteen pääsemisen estettä. Täten tuomioistuimilla tulisi olla esimerkiksi viran puolesta mahdollisuus keskeyttää täytäntöönpano tilanteessa, jossa etukäteismaksua ei ole maksettu.

Mahdollinen muutoksenhaku maksetusta oikeudenkäyntimaksusta ei saa myöskään muodostua esteeksi asian käsittelyn jatkamiselle.

Helpoin tapa olisi, että voittavan asianosaisen maksamaa oikeudenkäyntimaksua ei palautettaisi tilanteessa, jossa maksu voidaan määrätä hävinneen asianosaisen korvattavaksi.

Vistilä Tomi
Keski-Suomen kärjäoikeus